

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT

Coordinació: CASTAÑER BALCELLS, MARTA

Any acadèmic 2016-17

Informació general de l'assignatura

Denominació	MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT			
Codi	102715			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Infermeria i Grau en Fisioteràpia	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Fisioteràpia	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits ECTS	6			
Grups	GG,2GM			
Crèdits teòrics	2			
Crèdits pràctics	4			
Coordinació	CASTAÑER BALCELLS, MARTA			
Departament/s	INEFC			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Horari de tutoria/lloc	Ubicació del Despatx INEFC Horari de Consulta DX de 11 a 13 h Telèfon 973 272022			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
AIGUADE AIGUADE, RAMON	raiguade@infermeria.udl.cat	0	
CAMERINO FOGUET, OLEGUER	ocamerino@inefc.es	0	
CASTAÑER BALCELLS, MARTA	mcastaner@inefc.es	0	
PUIGARNAU COMA, SÍLVIA	spuigarnau@inefc.es	8	

Informació complementària de l'assignatura

Contextualització

La motricitat que genera el cos humà ens permet la combinació harmònica d'accions motrius a tres nivells: cinèsic, cognitiu i significatiu. Aquesta combinació genera diversitat de Manifestacions de la Motricitat tals com: activitat física, dansa, esport, joc, *fitness*, que tot professional de la fisioteràpia ha de saber diferenciar, atès que el treball corporal és diferent per a cada manifestació motriu.

Per al professional de la fisioteràpia és imprescindible **conèixer i diferenciar** com el cos intervé en les diverses activitats físiques, siguin aquestes de caire esportiu o no, a fi d'entendre com les persones poden optimitzar el seu treball corporal per tal d'evitar problemes i lesions. La matèria cerca que els estudiants identifiquin, arran del treball corporal propi i arran de diversos exemples de manifestacions motrius, la diversitat de **habilitats motrius** observables així com els tipus de **capacitats motrius** que s'hi impliquen, posant especial èmfasi en les **capacitats de tipus perceptiu-motriu que són la base del bon reajustament corporal**.

Aquests elements s'estudiaran arran d'un **Enfocament Global i Sistèmic de la Motricitat** (Castañer y Camerino, 2006; 2013) el qual ofereix una visió exhaustiva, didàctica i pràctica de com es combinen les diverses capacitats i habilitats motrius en les accions del cos humà de diverses manifestacions i contextos on la motricitat s'hi inscriu. Aquest model ajudarà als futurs professionals a comprometre's amb una intervenció responsable, àmplia i integradora i a tenir més diversitat de recursos i estratègies per aplicar en la pràctica de la fisioteràpia sobre la corporalitat humana.

Advertiment: l'assignatura no explica tècniques terapèutiques que l'alumne ja cursa en altres matèries, sinó que analitza l'especificitat i la col·locació corporal òptima diferenciada de diverses manifestacions de la motricitat.

Requisits: Per a les sessions pràctiques de seminari dur roba còmoda per poder moure's de manera òptima

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Reconèixer els fonaments, estructures i funcions de les habilitats i patrons de la motricitat humana
- Classificar els principis de les manifestacions bàsiques de la motricitat i les teories implicades per a descriure'ls

- Analitzar els trets estructurals i funcionals de les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Interpretar dades derivades de l'observació en relació amb la seva significació i relacionar-los amb les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Aplicar els coneixements a les diferents situacions pràctiques en les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Obtenir una *visió pluridisciplinària* de les diverses **Manifestacions de la Motricitat Humana** i el llenguatge que genera el moviment del cos humà.

Competències

Competències específiques de la Titulació:

CE1 Conèixer i comprendre la morfologia, la fisiologia, la patologia i la conducta de les persones, tant sanes com malaltes, en el medi natural i social.

Resultats d'aprenentatge:

- 1.1 Identificar i descriure els elements que constitueixen la morfologia de l'ésser humà.
- 1.4 Identificar i descriure la fisiologia general dels elements que constitueixen l'ésser humà.
- 1.5 Diferenciar els possibles comportaments físics dels teixits i biomaterials.
- 1.6 Comprendre el funcionament normal de cada òrgan i sistema i les seves possibles alteracions funcionals.

CE2 Conèixer i comprendre les ciències, els models, les tècniques i els instruments sobre els quals es fonamenta, articula i desenvolupa la fisioteràpia.

Resultats d'aprenentatge:

- 2.1 Comprendre les teories generals, bàsiques i pròpies de la Fisioteràpia.
- 2.4 Comprendre els principis i teoria de la biofísica aplicada a la biomecànica del cos humà.
- 2.5 Saber utilitzar la terminologia sanitària més comuna entre els professionals de la salut, aplicada al model de fisioteràpia.
- 2.7 Identificar, descriure i conèixer les teories i principis generals del funcionament, de la discapacitat, de la salut i de la valoració.

CE3 Conèixer i comprendre els mètodes, procediments i actuacions fisioterapèutiques, encaminats tant a la terapèutica pròpiament dita a aplicar a la clínica per a la preeducació o recuperació funcional, com a la realització d'activitats dirigides a la promoció i manteniment de la salut.

Resultats d'aprenentatge:

- 3.1 Exposar els fonaments teòrics sobre els quals es basen els diferents mètodes i procediments fisioterapèutics.
- 3.4 Definir les bases de la relació terapèutica i tractar les diferents tècniques d'intervenció psicosocial que són d'utilitat en les Ciències de la Salut.
- 3.7 Identificar els canvis fisiològics i estructurals que es poden produir com a conseqüència de la intervenció de fisioteràpia.

CE4 Adquirir l'experiència clínica adequada que proporcioni habilitats intel·lectuals i destreses tècniques i manuals; que faciliti la incorporació de valors ètics i professionals; i que desenvolupi la capacitat d'integració dels coneixements adquirits; de manera que, a l'acabar els estudis, els estudiants sàpiguen aplicar-los tant a casos clínics concrets en el medi hospitalari i extrahospitalari, com a actuacions en l'atenció primària i comunitària.

Resultats d'aprenentatge:

4.1 Executar el pla d'intervenció de Fisioteràpia, utilitzant les eines terapèutiques pròpies, atenent la individualitat de l'usuari i incorporant els principis ètics, deontològics i legals a la pràctica professional.

4.2 Resoldre casos clínics emprant les tècniques i actuacions pròpies de la fisioteràpia.

CE5 Valorar l'estat funcional del pacient, considerant els aspectes físics, psicològics i socials.

Resultats d'aprenentatge:

5.3 Identificar els conceptes de funcionament i discapacitat en relació al procés d'intervenció en Fisioteràpia i descriure les alteracions, limitacions funcionals i discapacitats reals i potencials trobades.

5.9 Realitzar una valoració de l'estat funcional del pacient des del punt de vista de la Fisioteràpia Esportiva.

5.10 Detectar i valorar el mecanisme de producció d'una lesió durant la pràctica esportiva.

CE8 Executar, dirigir i coordinar el pla d'intervenció de fisioteràpia, utilitzant les eines terapèutiques pròpies i atenent a la individualitat de l'usuari.

Resultats d'aprenentatge:

8.1 Realitzar les tècniques específiques de tractament fisioteràpic en el pacient, segons les diferents patologies, i aplicar els procediments d'intervenció sobre el mateix i sobre el seu entorn.

CE12 Intervenir en els àmbits de promoció, prevenció, protecció i recuperació de la salut.

Resultats d'aprenentatge:

12.2 Seleccionar i executar els procediments fisioterapèutics generals que s'apliquen a les diferents patologies del cos humà en els períodes de promoció i conservació de la salut, així com en la prevenció de la malaltia.

12.3 Promoure mitjançant l'educació per a la salut hàbits de vida saludables basats en actuacions de fisioteràpia.

12.4 Prevenir i evitar els possibles riscos derivats de l'aplicació del tractament fisioteràpic.

CE14 Dur a terme les intervencions fisioterapèutiques basant-se en l'atenció integral de la salut que suposa la cooperació multiprofessional, la integració dels processos i la continuïtat assistencial.

Resultats d'aprenentatge:

14.1 Comprendre la Fisioteràpia com a professió i el seu posicionament dins de les professions sanitàries.

14.2 Integar-se i col·laborar amb els diferents equips professionals interdisciplinaris.

CE15 Comprendre la importància d'actualitzar els coneixements, habilitats, destreses i actituds que integren les competències professionals del fisioterapeuta.

Resultats d'aprenentatge:

15.1 Fomentar l'actualització i reciclatge dels coneixements, habilitats i actituds fonamentals de les competències professionals, mitjançant un procés de formació permanent.

15.5 Demostrar habilitats en la pròpia recerca, l'examen crític i la integració de la literatura científica i altra informació rellevant.

Competències generals de la Titulació:

CG1 Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant de forma oral com escrita, amb els usuaris del sistema sanitari així com amb altres professionals

CG2 Saber treballar en equips professionals com a unitat bàsica en què s'estructuren de forma uni o multidisciplinària i interdisciplinària els professionals i altre personal de les organitzacions assistencials.

CG3 Incorporar els principis ètics i legals de la professió a la pràctica professional així com integrar els aspectes socials i comunitaris en la presa de decisions.

Competències transversals de la Titulació:

CT4 Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.

Competències estratègiques de la Universitat:

CEUdL1 Adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà;

CEUdL2 Domini significatiu d'una llengua estrangera, especialment de l'anglès;

CEUdL3 Capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació;

CEUdL4 Coneixements bàsics d'emprenedoria i dels entorns professionals;

CEUdL5 Nocions essencials del pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 1: L'ENFOCAMENT SISTÈMIC DE LA MOTRICITAT QUE

INTEGRA CAPACITATS I HABILITATS MOTRIUS

Mòdul 1: Les diferents interpretacions al voltant de la motricitat

- 1.1) Interpretacions d'ordre evolucionista,neurològiques i cognoscitives.
- 1.2) Enfocament global i sistèmic dels elements que integren la motricitat.
- 1.3) Anàlisi de casos per a una motricitat òptima. Casos d'insuficiències motrius
en les diverses edats evolutives i involutives

Mòdul 2: L' enfocament global i sistèmic de la motricitat

- 2.1) Dimensions de la motricitat com a sistema intel·ligent
- 2.2) Les capacitats i les habilitats motrius des de la filogènia a l'ontogènia humana
- 2.3) Tipus de corporalitat que desenvolupen les diverses manifestacions motrius

Mòdul 3: Elaboració de combinacions sistèmiques teòriques i pràctiques entre lles diverses habilitats motrius i les capacitats motrius.

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 2: LES CAPACITATS PERCEPTIU-MOTRIUS I SÒCIOMOTRIUS. ESTRATÈGIES I EINES DE INTERVENCIÓ

Mòdul 4: La corporalitat i el seu coneixement (somatognòsia).

4.1) La corporalitat humana. Esquema, imatge i consciència corporal.

4.2) L'Activitat Tònico-Postural Ortoestàtica (ATPO). La tonicitat muscular. La postura corporal. La relaxació i la respiració.

4.3) Exercicis específics de col·locació corporal, mobilitat, tonicitat i elasticitat corporal.

Mòdul 5: Els contextos d'espai i de temps sobre el cos humà (exterognòsia).

5.1) La hemidominància corporal i la lateralització específica

5.2) L'orientació, estructura i organització temporal de les accions motrius

5.3) Les capacitats d'equilibri i coordinació del cos en l'espai i el temps.

Mòdul 6: La interacció i la comunicació motriu (Mòdul d'impartició transversal amb els anteriors).

6.1) Estratègies d'interacció entre persones i amb objectes per tractar la corporalitat.

6.2) Tècniques d'expressió corporal i dansa per comprendre millor la corporalitat i la interacció motriu

6.3) Tècniques creatives i estratègies de comunicació per tractar amb problemes de corporalitat en diversos grups específics de població (ancians, infants, adults, discapacitats).

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitats de treball presencial (a l'aula)	Activitats de treball no presencial (fora de l'aula)	
	Dirigides	Autònomes
<ul style="list-style-type: none"> • Exposició professor • Exposició de l'estudiant: individual o en grup • Treball en grup • Situacions pràctiques aplicades • Examen 	<ul style="list-style-type: none"> • Estudi de casos • Lectures orientades • Treballs individuals i en grup 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectures • Estudi personal: preparació • Exàmens, organització dels apunts i/o material. Disseny d'activitats pràctiques • Cerca d'informació
+	PROTAGONISME PROFESSORAT	-
-	PROTAGONISME ESTUDIANTAT	+

**HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial(de l'alumne fora de l'aula)

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Sessió (data)	Metodologia	Activitat	HTP*	HTNP**	Valor Avaliació
1	Exposició professor. Dinàmica de grups Mòdul 1.	Detecció de coneixements previs. Indicació de lectures	2		
2	Aplicacions pràctiques Mòdul 1	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		

3	Exposició professor. Debat Mòduls 1 i 2	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3
4	Aplicacions pràctiques Mòdul 1 i 2	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
5	Exposició professor Mòduls 2 i 3 Activitats de grup	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3
6	Aplicacions pràctiques Mòdul 2 i 3	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
7	Exposició professor i treball de grup Mòdul 3	Elaboració de materials	2	3
8	Aplicacions pràctiques Mòdul 3	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
9	Exposició professor i treball de grup Mòduls 3 i 4	Elaboració de materials	2	3
10	Aplicacions pràctiques Mòduls 3 i 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
11	Exposició professor i discussió de grup Mòdul 4	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3
12	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
13	Exposició professor i activitats Mòdul 4	Dinàmiques de grup	2	3
14	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
15	Exposició professor i resolució de casos Mòdul 4	Anàlisi de casos. Aplicacions de cara el treball escrit	2	3
16	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
17	Exposició professor i resolució de casos Mòdul 4	Anàlisi de casos. Aplicacions de cara el treball escrit	2	3

18	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
19	Exposició professor i activitats de grup Mòduls 4 i 6.2	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3	
20	Aplicacions pràctiques Mòduls 4 i 6.2	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
21	Exposició professor Mòdul 5	Elaboració de materials	2	3	
22	Aplicacions pràctiques Mòdul 5	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
23	Exposició professor Mòdul 5	Elaboració de materials	2	3	
24	Aplicacions pràctiques Mòdul 5	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup.	2		
25	Exposició professor Mòdul 6	Elaboració de materials	2	3	
26	Aplicacions pràctiques Mòdul 6	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
27	Exposició professor Repàs de tots els mòduls.	Elaboració de materials	2	3	
28	Avaluació pràctica	Segons indicació en l'apartat d'avaluació.	2	3	40% (mig grup)
29	Avaluació pràctica	Segons indicació en l'apartat d'avaluació.	2	3	40% (mig grup)
30	Avaluació teòrica i entrega de treballs	Segons indicació en l'apartat d'avaluació.	2	3	30% i 30%

Podeu afegir-hi les que necessiteu.

**HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial

Sistema d'avaluació

Resum hores de treball de l'estudiant Avaluació continuada

Sessions teòriques presencials	26 h
Sessions pràctiques	26 h

<p>Dossier escrit sobre les pràctiques realitzades. A revisar cada quinzena i a entregar finalitzat en la darrera setmana lectiva.</p>	<p>Caràcter: individual S'analitzaran de manera teòrica i pràctica les possibilitats motrius de la pròpia corporalitat així com exercicis de postura corporal i com aplicar-les en diferents casos.</p>	<p><i>HTNP 15</i></p>	<p>valor 30%</p>
<p>Avaluació teòrica. Examen tipus test El dia assenyalat per la facultat.</p>	<p>Caràcter: individual Test de 60 preguntes de 4 opcions de resposta. Una única resposta correcta. No resten les errades. El test s'ha de completar en 30 minuts</p>	<p><i>HTNP 15</i></p>	<p>valor 30%</p>
<p>Avaluació pràctica. Idear situacions pràctiques i llur aplicació sobre supòsits específics. A realitzar en les dues darreres setmanes del quadrimestre.</p>	<p>Caràcter: per parelles i individualment, en l'espai de pràctica, es demanarà que mostrin com farien aplicacions pràctiques de casos amb combinatòries sistèmiques de capacitats motrius i habilitats motrius.</p>	<p><i>HTNP 10</i></p>	<p>valor 40%</p>

Altres requisits d'avaluació

REQUERIMENTS BÀSICS:

Assistir al 80% de les sessions amb roba adequada per a l'exercitació corporal.

Per aprovar aquesta assignatura s'ha d'obtenir un 5 de nota global. Per poder fer la mitja ponderada de les notes obtingudes en els diferents blocs és imprescindible que totes elles estiguin aprovades

MODALITAT: AVALUACIÓ ÚNICA (ALTERNATIVA) per aquells alumnes que la demanin expressament i que per acollir-se hauran de fer una instància al deganat.

Resum hores de treball de l'estudiant Avaluació única (alternativa)

<p>Avaluació teòrica. Examen tipus test El dia assenyalat per la facultat.</p>	<p>Caràcter: individual Test de 60 preguntes de 4 opcions de resposta. Una única resposta correcta. No resten les errades. El test s'ha de completar en 30 minuts</p>	<p><i>HTNP 15</i></p>	<p>valor 30%</p>
<p>Treball de recull de situacions pràctiques. Idear 50 situacions pràctiques i llur aplicació sobre supòsits específics.(50 pàgines de treball). A entregar finalitzat en la darrera setmana lectiva.</p>	<p>Caràcter: individual es demanarà que mostrin com farien aplicacions pràctiques i exercicis específics de casos amb combinatòries sistèmiques de capacitats motrius i habilitats motrius.</p>	<p><i>HTNP 10</i></p>	<p>valor 70%</p>

Altres requisits d'avaluació

REQUERIMENTS BÀSICS:

Assistir a dues sessions (un total de 4h) tipus seminari pràctic a acordar la data amb la professora responsable.

Per aprovar aquesta assignatura s'ha d'obtenir un 5 de nota global. Per poder fer la mitja ponderada de les notes obtingudes en els diferents blocs és imprescindible que totes elles estiguin aprovades

Bibliografia i recursos d'informació

Consulta de publicacions específiques d'observació de la motricitat a la web del

Laboratori d'Observació de la Motricitat del INEFC: <http://lom.observesport.com/>

American College of Sport Medicine. Resource Manual for Guidelines for exercise, testing and prescription. 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2001.

Anguera MT, Blanco A, Hernández A, Losada, JL. Diseños Observacionales, ajustes y aplicación en psicología del deporte. Cuadernos de Psicología del Deporte. 2011;11(2):63-76.

Camerino O, Castañer M, Anguera T. Mixed Methods Research in the Movement Sciences: Case studies in sport, physical education and dance. Oxon: Routledge; 2012

Castañer M, Camerino O. Manifestaciones básicas de la motricidad. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida; 2006.

Castañer M, Camerino O. Una lectura sistémica de las capacidades físico-motrices con relación a la perceptivo-motricidad. Revista digital ef deportes. 2010 nº114.

Castañer M, Camerino O, Saüch G. La comunicación proxémica en la acción docente de los pedagogos-animadores de las actividades físicas para la tercera edad. Temps d'educació. 2014

Castañer M, Torrents C, Anguera MT, Dinušová M, Jonsson G.K. Identifying and analyzing motor skill responses in body movement and dance. BEHAV RES METHODS. 2009;41(3):857-867.

Consejo Superior de Deportes. Plan integral para la actividad física y el deporte. Madrid: CSD; 2010.

Deci EL, Ryan RM. The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behaviour. PSYCOL INQ. 2000;11,227-268.

Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Pla de Salut de Catalunya 2011-2015. Barcelona; 2012.

Gallahue D, Cleland-Donnelly F. Development of physical education for all children. Human Kinetics; 2003.

Generalitat de Catalunya. Pla integral per a la promoció de la salut mitjançant l'activitat física i l'alimentació saludable (PAAS). Barcelona: Departament de Salut; 2005.

Generalitat de Catalunya. Guia de prescripció d'exercici físic per a la salut (PEFS). Barcelona: Departament de Salut; 2007.

Saüch G, Castañer M. Observación de patrones motrices generados por los programas de actividad física para la tercera edad y la percepción de sus usuarios. Rev Psicol Deporte. 2014;23(1):181-190.

Saüch, G., Castañer, M., Prat, Q., Hileno, R., & Camerino, O. Real-time analysis of heart rate intensity and motor T-patterns in exercise programmes for the elderly: A multilevel mixed methods design. In N. Balagué, C. Torrents, A. Vilanova, J. Cadefau, R. Tarragó & E. Tsolakidis (Eds.), Book of Abstracts of the 18th annual Congress of the ECSS. 2013, (p. 349). Barcelona: ECSS.